

Третій Литовський статут 1588 р. став завершальним етапом у процесі становлення та закріплення шляхти. Третій розділ цього документа «Про вольності шляхетські та про розширення Великому князівства Великого» юридично закріплював права землевласників щодо селян, які проживали на території їхніх маєтностей. У Статуті юридично закріплювалося панівне становище шляхти, оформлялося остаточне закріпачення більшості селянства, регламентувалася процедура судочинства [2, с. 133]. Також землевласники отримали право безмитно вивозити та продавати продукцію, вироблену у власних господарствах. Безпосередньо шляхті надавалась керівна роль у політичному житті країни, а також вона мала право обирати господаря держави.

Отже, правовий статус особи у Великому князівстві Литовському напряду залежав від соціального стану, до якого вона належала. Проведений аналіз законодавства ВКЛ дозволяє з впевненістю стверджувати, що компоненти, які свідчать про привілейоване становище та високий правовий статус шляхти: особлива система прав, сукупність економічних і політичних привілеїв – знайшли своє відображення у нормах Статутів ВКЛ 1529, 1566 і 1588 років. Це, своєю чергою, дозволяє зробити висновок, що Статуту юридично оформили права та привілеї шляхти, а «Устава на волюки» 1557 р. остаточно сформувала в литовському суспільстві окремий привілейований стан – шляхетський.

Список використаних джерел

1. Захарченко П.П. Історія українського права. Київ, 2019. 436 с. http://sites.znu.edu.ua/ua_statehood_history/sereda/Microsoft_Word_-_zakharченко_p__storVya_derzhavi_V_prava_ukra_ni.pdf. (дата звернення: 19.04.2021).
2. Іванов В.М. Історія держави і права України: Підручник. К. : МАУП, 2007. 552 с. http://maup.com.ua/assets/files/lib/book/p09_24.pdf. (дата звернення: 19.04.2021).
3. Терлюк І. Я. Історія держави і права України : навч. посіб. К. : Атіка, 2011. 944 с.

Ольга Юхимюк

*Волинський національний університет
імені Лесі Українки,
к.ю.н., доцент, доцент кафедри теорії та
історії держави і права*

Щодо поняття техніки систематизації законодавства

Одним із актуальних векторів розвитку сучасної юридичної науки є пошук шляхів удосконалення вітчизняного законодавства і, зокрема, дослідження різних напрямків юридичної техніки, які в ньому використовуються. Стрімкий розвиток суспільних відносин також став фактором, який впливає на необхідність точних і, водночас, доступних нормативно-правових актів. Текст закону являє собою упорядковану сукупність правових норм, кожна з яких вимагає особливого підходу при її конструюванні. Для написання якісного систематизованого нормативно-правового акту важливо, щоб уповноважений суб'єкт знав, які є засоби юридичної техніки, і вмів їх використовувати.

Наразі в усіх галузях права відбувається активна демократизація правових норм, які залишаються застарілими, та/або не відповідають сучасним стандартам Європейського Союзу (далі - ЄС) - адже євроінтеграційні прагнення України вимагають гармонізації національного законодавства з ними. Доволі часто в процесі оновлення законодавства виникає необхідність у його систематизації. По-перше, для того, щоб внести відповідні

зміни та доповнення, необхідно комплексно оцінити його. Тому стануть у нагоді такі форми систематизації, як облік та інкорпорація. По-друге, під час внесення змін і доповнень може виявитись необхідність зведення в один акт кількох актів, норми яких цілком або частково дублюють одна одну, або їхній зміст входить у протиріччя. У такому разі стануть у нагоді такі форми систематизації, як консолідація та кодифікація. Отже, систематизація законодавства є вкрай важливою, але в науковій літературі їй приділяється вельми небагато уваги. Можливо такий факт, а також труднощі, що виникають під час проведення систематизації, обгрунтовують те, що в системі законодавства України наразі недостатньо кодифікованих актів, консолідованих актів, а такі форми систематизації, як облік та інкорпорація, застосовуються недостатньо широко [1, с. 50].

Систематизаційна юридична техніка – комплекс засобів, прийомів та правил, які використовуються для впорядкування форми та змісту нормативно-правових актів і зведення їх у певну систему. Для того, щоб оперативно знаходити потрібні норми у великій масі чинних джерел права, необхідно зводити нормативні акти у цілісний комплекс. Така діяльність охоплюється поняттям систематизації нормативних актів і включає в себе використання засобів, прийомів та правил кодифікації та інкорпорації таких актів. Вона, перш за все, використовується як ефективний спосіб забезпечення суб'єктів права необхідною і достовірною нормативно-правовою інформацією. Застосування систематизації як юридико-технічного засобу дозволяє встановити певну логічну послідовність правових актів, робить їх доступнішими у відшукуванні необхідних положень тощо [2, с. 19].

Наразі актуальним є розвиток техніки систематизації законодавства. Доцільно брати до уваги: а) напрацювання вчених, що досліджують питання систематизації законодавства загалом з погляду теорії права і держави (обгрунтовано, що можуть стати в нагоді виокремленні ними ознаки систематизації, її форм, принципи систематизації тощо); б) напрацювання вчених, що досліджують питання конституційного права, у частині конституціоналізації системи національного законодавства, а також його гармонізації з міжнародними стандартами. Рекомендовано розробляти проблематику техніки систематизації законодавства в контексті як застосування правил і принципів юридичної техніки до обліку, інкорпорації, консолідації та кодифікації, так і в контексті узагальнення викладених в юридичній літературі пропозицій щодо інноваційних підходів до здійснення систематизації законодавства [1, с. 52].

Таким чином, систематизаційну юридичну техніку варто розглядати як комплекс засобів, прийомів та правил, що використовуються для впорядкування форми та змісту нормативно-правових актів і зведення їх у певну систему. Текст нормативно-правового акта є упорядкованою сукупністю норм права, кожна з яких вимагає особливого підходу при її конструюванні. Для написання якісного систематизованого нормативно-правового акту важливо, щоб уповноважений суб'єкт знав, які є засоби юридичної техніки, і вмів їх використовувати.

Список використаних джерел

1. Сандеуар П. Введение в право. Пер. с франц. / П. Сандеуар М.: Интрадж. Р, 1994. 324с.
2. Дутко А.О. Юридичні конструкції та їх використання в законотворчій практиці України: Монографія. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2013. 176 с.